

Arsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1949 — Nr. 10

BERETNING

OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKET OG
OVERVINTRINGSEKSPEDISJONENE

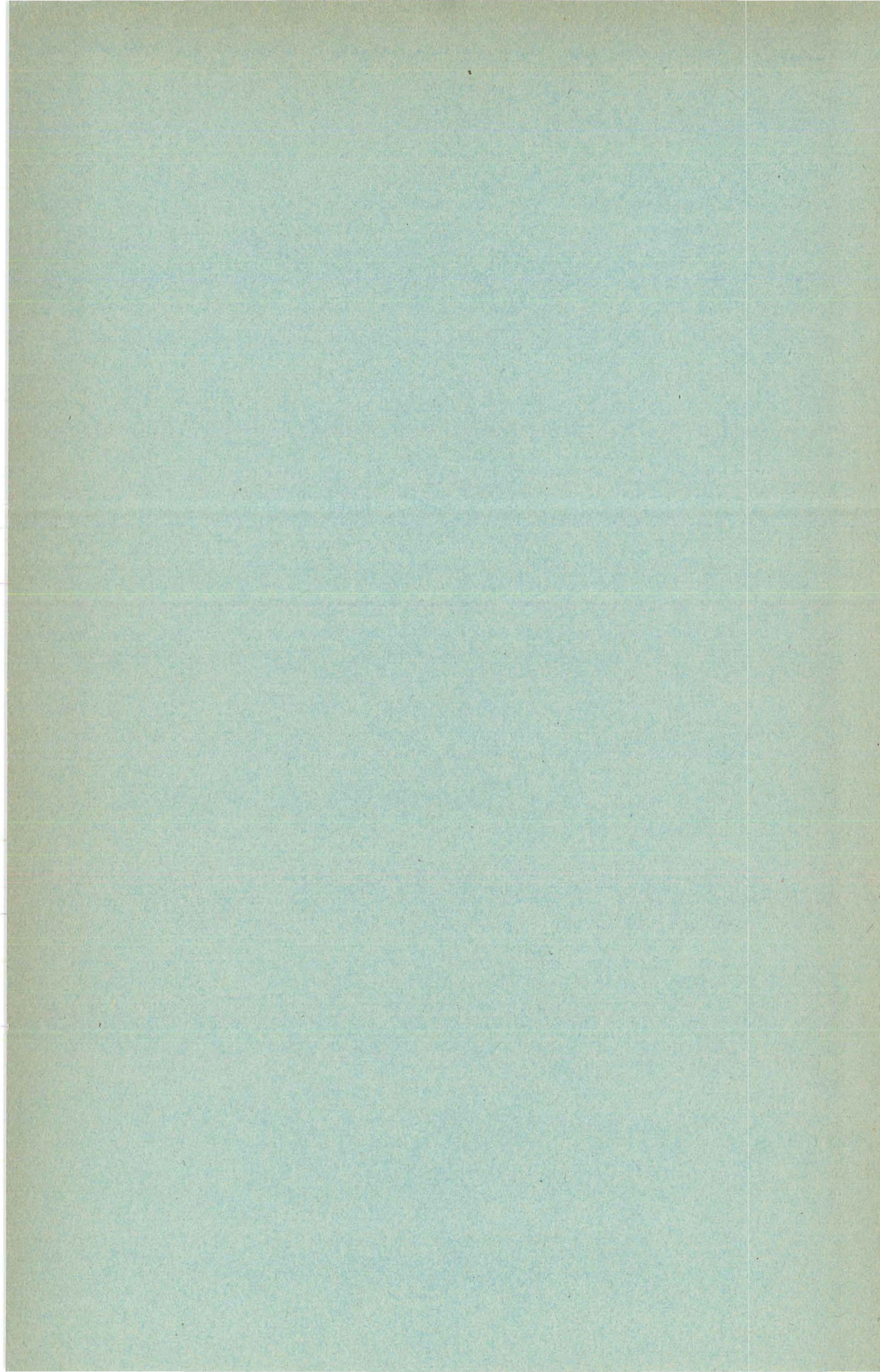
I 1949

Utgitt av

Fiskeridirektøren

Bergen 1951

I kommisjon hos Cammermeyers Boghandel, Oslo

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1949 — Nr. 10

BERETNING

OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKET OG
OVERVINTRINGSEKSPEDISJONENE

I 1949

Utgitt av
Fiskeridirektøren

Bergen 1951
I kommisjon hos Cammermeyers Boghandel, Oslo

Årsberetning vedkommende Norges Fiskehav
1929 — Nr. 10

BERETNING

OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKEET OG
OVERVINTRINGSEKSPEDITIONENE

I 1929

Fiskeridirektøren
Utgitt av

A.s John Griegs Boktrykkeri

2925

SELFANGST

I »Beretning om selfangsten, håkjerringfisket og overvintrings-ekspedisjonene i 1946« (Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier 1946 — Nr. 4) er det gjort rede for hvordan selfangststatistikken kommer i stand.

I nærværende beretning har en tatt med tre nye tabeller. Tabell 2 viser således flåtens sammensetning av dampfartøyer og motorfartøyer prosentvis for årene 1925—1940 og 1945—1949, tabell 7 og tabell 8 gir en oversikt over forliste selfangstfartøyer. De andre tabellene er utarbeidet på samme måte som tidligere. Tabell 1 viser tall for deltakelsen, tabell 3 for fangstmengde og fangstverdi, tabell 4 viser antall turer delt etter fangstverdiens størrelse, mens tabell 5 og tabell 6 gir en oversikt over deltakelse og fangstutbytte på Newfoundlandfeltet.

Tallet på fartøyer som deltok i selfangst har økt jamt fra sesongen 1945 av. I sesongen 1945 deltok bare 14 fartøyer, siden har tallet økt gjennom etterkrigsårene til 34, 49 og 61, henholdsvis i 1946, 1947 og 1948. I 1949 kom tallet opp i 74, det er omtrent like mange fartøyer som i et gjennomsnittså før krigen.

Fartøyenes samlede tonnasje i 1949 var 3.243 nettotonn (1948: 2.338 nettotonn), samlet besetning var 1.134 mann (1948: 892 mann).

Økingen etter krigen i tallet på fartøyer som dro på selfangst skyldes i stor utstrekning bygging av nye selfangstfartøyer. En rekke eldre fartøyer er dessuten blitt ombygget eller vesentlig utbedret og modernisert, og er etter hvert blitt satt inn i fangst igjen de siste årene. Noen eldre fartøyer som tidligere ikke har deltatt i selfangst er dessuten blitt utrustet for fangst i ishavet.

7 av fartøyene som var i fangst i 1948 var av ulike grunner ikke med i 1949. Derimot deltok 20 fartøyer i 1949 som ikke var med året før, slik at nettoøkingen blir 13 fartøyer. Følgende 9 fartøyer bygget etter krigen deltok for første gang i 1949: m/k »Polarstar«, Hareid, m/k »Sjannøy«, Ulstein, m/k »Eskimo«, Borgund, m/k »Blue Back«, Tromsø, m/k »Polarquest«, Tromsø, m/k »Selfisk«, Tromsø, m/k

Tabell 1. Deltakelsen. Antall fartøyer, lasteevne og besetning da sesongen begynte, delt etter fartøyenes heimsted 1949.

Heimsted	Hele flåten			Herav dampfart.			Herav motorfart.		
	Antall fartøyer	Lasteevne Nettotonn	Besetning Antall mann	Antall fartøyer	Nettotonn	Antall mann	Antall fartøyer	Nettotonn	Antall mann
Oslo	1	23	8	—	—	—	1	23	8
Bergen	1	57	18	—	—	—	1	57	18
Ålesund	2	102	33	1	47	17	1	55	16
Sande	2	79	26	—	—	—	2	79	26
Herøy S.	5	191	77	—	—	—	5	191	77
Ulstein	1	61	19	—	—	—	1	61	19
Hareid	10	695	200	1	59	17	9	636	183
Vartdal	4	265	74	1	61	17	3	204	57
Borgund	2	130	39	1	55	20	1	75	19
Haram	1	23	14	—	—	—	1	23	14
Møre og Romsdal i alt	27	1546	482	4	222	71	23	1324	411
Trondheim (Sør- Trøndelag i alt)	1	269	41	—	—	—	1	269	41
Bodin	1	11	9	—	—	—	1	11	9
Evenes	1	7	8	—	—	—	1	7	8
Nordland i alt. ...	2	18	17	—	—	—	2	18	17
Tromsø.....	15	624	228	—	—	—	15	624	228
Gratangen	4	81	55	—	—	—	4	81	55
Dyrøy	1	41	15	—	—	—	1	41	15
Hillesøy	1	11	10	—	—	—	1	11	10
Balsfjord	1	47	18	—	—	—	1	47	18
Tromsøysund	14	292	155	—	—	—	14	292	155
Troms i alt	36	1096	481	—	—	—	36	1096	481
Hammerfest	5	222	78	1	69	16	4	153	62
Talvik	1	12	9	—	—	—	1	12	9
Finmark i alt ..	6	234	87	1	69	16	5	165	71
Sum 1949	74	3243	1134	5	291	87	69	2952	1047
Sum 1948	61	2338	892	9	599	156	52	1739	736
» 1947	49	1923	679	12	774	197	37	1149	482
» 1946	34	1130	421	7	383	112	27	747	309
» 1945	14	564	177	7	396	106	7	168	71
» 1940	42	2056	656	15	939	256	27	1117	400
» 1939	64	2976	1016	21	1420	365	43	1556	651
» 1938	80	3895	1229	29	2497	550	51	1398	679
» 1937	82	3905	1206	28	2401	522	54	1504	684
» 1936	78	3481	1205	29	1993	518	49	1488	687
Årlig gj.snitt:									
1945—49	46	1840	661	8	489	132	38	1351	529
1936—40	69	3263	1062	24	1850	442	45	1413	620
1931—35	77	3707	1179	32	2210	554	45	1497	625
1926—30	110	5044	1479	43	2826	677	67	2218	802

»Havbåen«, Tromsøysund, m/k »Polstjerna«, Tromsøysund og m/k »Hallarfjell«, Talvik. 6 fartøyer var i 1949 med for første gang etter å ha gjennomgått omfattende utbedring, modernisering eller ombygging. For flere fartøyers vedkommende var ombyggingen så omfattende at fartøyene presenterte seg nærmest som nye.

Fra Troms deltok 4 flere fartøyer enn i 1948, nemlig 36 mot 32 året før. Sunnmøre økte tallet på fartøyer fra 22 i 1948 til 27 i 1949. Fra Finnmark deltok 6 fartøyer mot 5 i 1948, fra Nordland 2 mot 1 i 1948, fra Bergen 1 som året før. Endelig var 1 fartøy heimehørende i Oslo, og 1 i Sør-Trøndelag.

Av tabell 2 framgår at bruken av dampfartøyer til selfangst går mer og mer tilbake. I en viss utstrekning har eldre fartøyer som tidligere hadde dampmaskin skiftet denne ut med motor. Bare 5 fartøyer — 7 pst. — hadde dampmaskin i 1949. Av disse var 4 fra Sunnmøre og 1 fra Finnmark.

For mer spesifiserte oppgaver over deltakelsen vises til tabell 1.

Det ble i alt gjort 114 fangstturer, mot 108 året før. Da 3 fartøyer forliste på fangstturen, og 1 fartøy måtte returnere fra feltet uten fangst, ble det i alt innklart 110 fangstprodukter fra 110 turer. 3 fartøyer gjorde 3 fangstturer hver i 1949, 34 fartøyer gjorde 2 turer hver, de øvrige 1 tur hver.

Fangsten foregikk i Vesterisen (46 turer), Grønlandsstredet (20 turer), Østerisen med Nordisen (39 turer) og ved Newfoundland (9 turer). I likhet med de tidligere etterkrigsår lyktes det ikke å få utstedt leidebrev for fangst i Kvitsjøen.

Tabell 2. Flåtens sammensetning av dampfartøyer og motorfartøyer. 1925—1949.

	Prosentdel av samlet antall fartøyer		Prosentdel av samlet tonnasje	
	Damp	Motor	Damp	Motor
1949	7	93	9	91
1948	15	85	26	74
1947	24	76	40	60
1946	21	79	34	66
1945	50	50	48	52
1940	36	64	46	54
1939	33	67	48	52
1938	37	63	64	36
1934	39	61	62	38
1929	44	56	60	40
1925	32	68	—	—

Tabell 3. Fangstmengde og fangstverdi

	Antall turer	Grønlandssæl			Klappmyss		
		I alt	Herav		I alt	Herav	
			Unge dyr ¹	Voksne dyr		Unge dyr ²	Voksne dyr
<i>Innklareringssted:</i>		stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.
Ålesund	45	63 478	48 774	14 704	27 840	25 996	1 844
Tromsø	64	58 500	26 093	32 407	31 778	26 051	5 727
Hammerfest	1	80	60	20	—	—	—
<i>Heimsted:</i>							
Oslo	1	6	6	—	—	—	—
Møre og Romsdal	45	63 478	48 774	14 704	27 840	25 996	1 844
Nordland	2	714	—	714	100	—	100
Troms	55	54 463	24 237	30 226	23 953	20 229	3 724
Finnmark	7	3 397	1 910	1 487	7 725	5 822	1 903
I alt 1949	110	122 058	74 927	47 131	59 618	52 047	7 571
1948	108	118 479	68 616	49 863	49 936	28 605	21 331
1947	86	73 067	46 685	26 382	54 855	32 148	22 707
1946	56	34 630	29 548	5 082	30 295	15 293	15 002
1945	14	—	—	—	3 275	500	2 775
1940	32	37 460	33 300	4 160	12 069	10 115	1 954
1939	81	88 138	76 255	11 883	40 485	18 919	21 566
1938	115	100 831	91 382	9 449	28 227	18 887	9 340
1937	123	66 385	55 603	10 782	62 373	36 641	25 732
1936	109	71 082	62 220	8 862	76 017	37 345	38 672
Årlig gj.snitt 1945—49	75	69 647	43 955	25 692	39 596	25 719	13 877
— 1936—40	92	72 779	63 752	9 027	43 834	24 381	19 453
— 1931—35	117	129 520	101 365	28 154	50 146	28 216	21 930
— 1926—30	4	207 046	139 833	67 213	51 458	4	4

¹ Hårfaste kvitinger, andre årsunger samt gråsel.

² Blårygg, blågris, gris og overgangsdyr.

etter innklareringssted og heimsted 1949.

Storkobbe	Hvalross	Snadd	Isbjørn			Samlet antall av disse dyr	Samlet spekk- produksjon	Verdi av alle fangst- produkter	Verdi av sel- fangernes hå- kjerringfiske	Selfangernes samlete bruttoutbytte
			I alt	Herav						
				Levende	Døde					
stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	tonn	1000kr.	1000kr.	1000kr.
46	—	—	13	2	11	91 377	1 493	4 425	1 195	5 620
2 559	630	501	204	22	182	94 172	1 876	5 035	1	5 036
2	—	—	1	—	1	83	2	1	—	1
—	—	—	—	—	—	6	—	1	—	1
46	—	—	13	2	11	91 377	1 493	4 425	1 195	5 620
54	—	—	2	—	2	870	19	37	1	38
2 491	629	495	201	22	179	82 232	1 617	4 290	—	4 290
16	1	6	2	—	2	11 147	242	708	—	708
2 607	630	501	218	24	194	185 632 ³	3 371	9 461	1 196	10 657
2 643	7	564	197	21	176	171 826	3 448	11 286	1 179	12 465
2 340	6	274	194	28	166	130 736	2 810	9 728	1 409	11 137
2 549	90	33	371	55	316	68 268	1 489	3 065	120	3 185
180	1	51	195	—	195	3 702	137	195	449	644
604	2	281	15	—	15	50 431	683	1 075	—	1 075
1 447	234	314	108	6	102	130 726	2 591	1 560	175	1 735
3 956	16	604	138	19	119	133 772	2 539	1 735	76	1 811
6 780	78	1 132	386	42	344	137 134	2 920	2 649	260	2 909
5 222	26	991	224	26	198	153 562	3 123	2 095	183	2 278
2 064	147	344	235	26	209	112 033	2 251	6 747	871	7 618
3 602	71	664	174	19	155	121 124	3 371	1 823	139	1 962
2 535	223	238	126	9	117	182 788	3 265	1 983	4	1 983
2 609	428	4	322	4	4	261 864	5 485	3 282	4	3 282

³ Dessuten har noen mindre fangstskuter brakt med seg 82 kvitfisk. Verdien av disse er tatt med i den oppførte verdi av fangstprodukter.

⁴ Ikke særskilt oppgitt.

Tabell 4. Antall turer delt etter fangstverdiens størrelse 1949.

Innklarert	Antall turer i alt	Herav med innklaringsverdi (i 1000 kroner) pr. fangsttur på:											
		Inntil 10	10-25	25-50	50-75	75-100	100-125	125-150	150-175	175-200	200-250	250-300	Over 300
Møre og Romsdal	45	19	—	2	1	2	2	9	—	3	4	2	1
Troms og Finnmark	65	5	13	17	6	7	3	6	3	—	1	2	2
I alt 1949.....	110	24	13	19	7	9	5	15	3	3	5	4	3
— 1948.....	108	5	13	17	21	12	18	10	5	5	4	3	5
— 1947.....	86	4	8	17	6	10	11	5	5	6	8	4	2
— 1946.....	56	11	3	11	16	10	3	2	—	—	—	—	—
— 1945.....	14	8	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— 1940.....	32	8	5	11	6	1	1	—	—	—	—	—	—
— 1939.....	81	13	44	19	5	—	—	—	—	—	—	—	—

Mengder og verdier (tabell 3). Samlet fangstutbytte i 1949 ble 185.632 dyr, mot 171.826 i 1948. I forhold til tallet på fangstfartøyer og fangstturer må resultatet betegnes som bra. Til sammenlikning kan nevnes at gjennomsnittlig fangstresultat i årene 1930—1939 var 168.663 dyr. Gjennomsnittsdeltakelsen i de samme årene var 78 fartøyer med 118 fangstturer.

Av *grønlandssel* ble det i 1949 fanget 122.058 dyr, om lag 3.500 flere enn i 1948. Tallet på ungdyr (hårfaste kvitunger, andre årsunger samt gråsel) økte fra 68.616 i 1948 til 74.927 i 1949, mens tallet på voksne dyr gikk ned med om lag 2.700 til 47.131. Ungdyrene utgjorde 61 pst. av grønlandsselfangsten i 1949, mot 58 pst. året før.

Fangsten av *klappmyss* økte fra 49.936 dyr i 1948 til 59.618 i 1949. Av fangsten i 1949 var 52.047 unge dyr (blårygg, blågris, gris og overgangsdyr), mot 28.605 det foregående år. Relativt sett viste fangsten av unge dyr øking fra 57 pst. i 1948 til 87 pst. i 1949.

Av *storkobbe* ble det fanget 2.607 dyr, mot 2.643 i 1948. *Hvalross*-fangsten i 1949 — 630 dyr — var den største siden 1931. I 1948 ble det bare fanget 7 hvalross. Fangsten av *snadd* utgjorde 501 dyr (1948: 564), og fangsten av *isbjørn* 218 dyr (1948: 197). 24 av isbjørnene var levende (1948: 21).

*Spekk*produksjonen var i 1949 om lag 80 tonn mindre enn i året før. I alt ble det produsert 3.371 tonn, mot 3.448 tonn i 1948.

Da prisene på blårygg og på spekk gikk en del ned sammenliknet med året før, ble det samlede *verdi*utbytte ikke så stort som i 1948. Innklaringsverdien i 1949 utgjorde således kr. 9.461.000, mot kr. 11.286.000 året før. Legger en til verdien av selfangernes håkjerfiske med kr. 1.196.000 (1948: 1.179.000), får en at selfangernes samlede bruttoutbytte ble kr. 10.657.000 i 1949, mot kr. 12.465.000 i 1948.

Tabell 4 viser antall turer delt etter fangstverdiens størrelse.

Om det økonomiske resultat av selfangsten etter krigen anfører Nord-Norges Rederiforening bl. a.: »Stort sett må det kunne sies at ishavsneringen siden 1946 har gitt tilfredsstillende resultater, hvilket først og fremst må kunne tilskrives de priser som det har vært mulig å oppnå. — Ishavsflåten er siden 1946 blitt stadig forøket og utbedret, og det tør sies at rederiene har gjort alle anstrengelser for at fartøyene i ett og alt skal være så gode og moderne som mulig. Det er herunder fra rederhold nedlagt store kapitaler. — Selv om ishavsneringen kan sies å ha gitt tilfredsstillende resultater, og selv om prisene kan sies å ha vært tilfredsstillende er nettoutbyttet for rederiene i mange tilfeller svært dårlig, idet vi har inntrykk av at alt som er tjent er gått med til fartøyenes vedlikehold, modernisering og forbedring. Med dagens

Tabell 5. Fartøyer som utklarerte for Newfoundlandfangst i 1949.

Fartøyets navn	Lengde i fot	Tonnasje		Maskin		Heimsted	Skipperens navn	Dato for utklarer- ing	Dato for innklarer- ing	Forlist
		Brutto- tonn	Netto- tonn	Mrk.	HK					
1. M/k Sjannøy ..	105	188	61	diesel	450	Ulstein	O. Garnes	3/4	28/5	—
2. M/k Isflora ...	120	204	78	»	300	Hareid	Knut Johannessen	24/2	3/5	—
3. M/k Polarbjørn	124	324	113	»	360	—»—	Henrik Marø	23/2	—	16/4
4. M/k Polarstar ..	159	424	149	»	900	—»—	Kr. Marø	25/2	24/4	—
5. M/k Veslekari	125	291	97	»	600	Vartdal	A. Endresen	21/2	21/5	—
6. M/k Eskimo ..	113	153	56	»	375	Borgund	Bernt Marø	3/3	3/5	—
7. M/s Herøyfjord	162	533	269	»	700	Trondheim ¹	Guttorm Jacobsen	17/2	—	26/4
8. M/k Qwest	120	252	107	»	400	Tromsø	I. Johannessen	20/2	25/5	—
9. M/k Polarquest ²	128	312	107	»	600	Tromsø	L. Schjelderup	13/4	17/9	—

¹ Utrustet i Tromsø. ² Fangsten foregikk i Davisstredet.

verkstedspriser får man ikke gjort meget for det et rederi har igjen etter en ishavssesong.«

Newfoundlandfeltet. Ved Newfoundland deltok 9 norske fartøyer mot 4 i 1948. Dessverre forliste 2 av fartøyene, det ene i isen, det andre på overfarten fra feltet. De 7 fartøyene som kom heim brukte gjennomsnittlig 82 døgn på turen, medregnet overreisene og opphold i isen. Det ene fartøyet fanget helt nord i Davisstredet, dette fartøyet brukte i alt 157 døgn på turen.

Om fangstforholdene m. v. uttaler Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe at »vær- og isforhold var ikke ideelle, og båtene kom ikke i fangst før omkring 18. mars. Fangst av pelsskinn ble derfor liten. De fleste av fartøyene hadde mer eller mindre skade, som propellerskade, rorskade etc., og da fangsten besto mest av garveskinn ble resultatet bare noenlunde tilfredsstillende. Utsiktene for fangst og noenlunde lønnsom drift på dette felt er forholdsvis bra.«

De fleste fartøyene fikk full last. Tabell 5 gir en oversikt over deltakelsen på Newfoundlandfeltet, mens tabell 6 viser fangstutbyttet på dette feltet i årene 1939 og 1946—1949.

Vesterisen (Jan Mayen-feltet). Her deltok 44 fartøyer (1948: 41), herav hørte 19 heime på Sunnmøre, 19 i Troms, 5 i Finnmark, og 1 i Bergen. Ett av fartøyene fra Troms forliste på turen, og fartøyet fra Bergen måtte gjøre vendereis uten fangst på grunn av uhell. 2 fartøyer gjorde 2 fangstturer hver, slik at det i alt ble innklarert fangstprodukter fra 44 fangstturer. Gjennomsnittlig ble brukt 45 dager på hver av disse fangstturene.

Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe uttaler om fangstforholdene m. v. at »værforholdene var forholdsvis bra, men isforholdene noe ugunstige, idet det var meget kaldt og dermed ishindringer for å nå inn til ungselvangsten den fastsatte fangstdato, 23. mars. Man kom delvis i fangst 25.—26. mars og det ble gjort en del fangster i whitecoat, men fangstfolkene finner ikke store ansamlinger, og man er skuffet i forventningen om økt selbestand på dette felt etter den fredning som krigen førte med seg. Det vises noen øking i klappmyssbestanden, men grønlandsselens bestand viser liten eller ingen øking. — De fleste skutene fikk en blandet fangst i whitecoat og blueback, og stort sett var resultatet tilfredsstillende. Prisen på blueback gikk jo mye ned mot i 1948, men kvantumet av denne pelssel var større i 1949, og alle fartøyene fra Sunnmøre hadde brukelig tur, unntatt én båt som ble fast i isen i beste fangsttiden. — Utsiktene for et brukelig utbytte av fangsten på dette felt avhenger mer enn på noe annet felt av vær- og isforhold fra 20. mars til 10. april.«

Nord-Norges Rederiforening uttaler: »Vår forening har siden

Tabell 6. Newfoundlandfangsten 1939 og 1946—49.

	1939	1946	1947	1948	1949
Antall innklarete fartøyer . .	5	1	1	4	7 ²
Grønlandssel i alt stk.	31 393	6 894	9 081	27 480	56 451
Herav unge dyr »	24 898	6 163	3 899	16 376	38 774
» voksne dyr »	6 495	731	5 182	11 104	17 677
Klappmyss i alt »	1 792	801	—	2 618 ¹	109
Herav unge dyr »	1 770	744	—	2 579 ¹	66
» voksne dyr »	22	57	—	39	43
Storkobbe »	—	—	—	3	61
Hvalross »	—	—	—	—	623
Isbjørn »	1	—	—	1	—
Dyr i alt »	33 186	7 695	9 081	30 102	57 244
Samlet spekkproduksjon, tonn	623,4	—	160,0	518,2	1 108,7
Samlet fangstverdi, 1000 kr.	295	150	500	1 735	2 080

¹ Herav 2 150 blågris fra Grønlandsstredet.

² Herav 1 fartøy fra Davisstredet.

Tabell 7. Forlis i 1949.

Navn	Heimsted	Nettotonn	Forlist	
			Sted	Dato
M/k »Ægir	Tromsøysund	26	Vesterisen	25/4
M/s »Herøyfjorde . . .	Trondheim	269	På reise fra Newfoundland	29/4
M/k »Polarbjørne . . .	Hareid	113	Newfoundland	16/4

1946 gjort flere henstillinger til myndighetene for å få sendt fly til fangstfeltet i Vesterisen for ved fotografering å kunne få kartlagt bestanden, men dessverre har værhindringer stått i veien, og det foreligger ennå ikke fotografier over disse kasteplasser. Etter vår oppfatning ville det være av den største betydning for næringen og dens planlegging om man kunne få sikrere holdepunkter for bestandens størrelse.«

Fangstresultatet i Vesterisen ble 34.529 grønlandssel (herav 16.172 hårfaste kvitunger), 56.426 klappmyss (herav 48.698 vårfødte unger), 16 storkobbe, 1 hvalross, 11 døde isbjørn, 6 snadd og 1.410 tonn spekk. Innklaringsverdien utgjorde i alt kr. 5.902.656.

Grønlandsstredet. På dette fangstfelt deltok 20 fartøyer mot 19 i 1948. 19 av fartøyene hørte heime på Sunnmøre, 1 i Troms. Ingen av fartøyene gjorde mer enn én tur til Grønlandsstredet. Det ble gjennomsnittlig brukt 87 dager pr. tur.

Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe uttaler om fangstforholdene m. v. at »klappmyssfangsten ble totalt mislykket. Isforholdene var ugunstige med megen og tett is, og meget tåke. Fangstfolkene hadde ellers inntrykk av at det var absolutt lite av klappmyss til stede på feltet. Årsaken hertil er noe uklar. Det antydes at den klappmyss som søker nordover vestenfra kan ha stoppet opp i is vest for Kap Farvel, men i det store og hele står fangstfolkene uforstående overfor dette tilfellet i Grønlandsstredet i 1949. Håkjerringfisket som skulle berge turen ble også mislig, dels grunnet megen is på bankene, og kanskje mest fordi deltakelsen ble stor, idet ingen selfanger fikk klappmyssfangst og derved samtlige fartøyer lå på feltet lengst mulig i konkurranse om håkjerringfisket som heller ikke tåler en ubegrenset beskatning. Prisen på håkjerringtranen gikk inidertid noe opp, og de fleste båter berget turen.«

Samlet fangstresultat i Grønlandsstredet ble 400 grønlandssel, 1.494 klappmyss, 9 isbjørn (herav 2 levende) og 27 tonn spekk. Innklaringsverdien utgjorde kr. 55.000. Hertil kommer verdien av selfangernes håkjerringfiske (549 tonn tran) med kr. 1.196.000.

Østerisen med Nordisen. Til dette felt dro 29 fartøyer, 6 flere enn i 1949. 23 av fartøyene var fra Troms, 2 fra Nordland, 2 fra Sunnmøre, 1 fra Finnmark og 1 fra Oslo. I alt ble det utført 39 fangsturer, og det ble gjennomsnittlig brukt 50 dager pr. tur.

Resultatet av fangsten på dette felt ble 30.678 grønlandssel, 1.589 klappmyss, 2.530 storkobbe, 6 hvalross, 22 levende og 176 døde isbjørn, 495 snadd, 82 kvitfisk og 825 tonn spekk. Innklaringsverdien av disse fangstprodukter var kr. 1.424.000.

Forlis. Som tabell 7 viser, totalforliste 3 selfangstfartøyer i 1949. Om forlisene gis følgende opplysninger:

M/k »Ægir«, 26 nettotonn, reder Hans Jacobsen, Tromsø, fører Jacob Jacobsen, forliste i Vesterisen den 24. april på om lag 70° n. br., 12° w. l. Hele mannskapet ble berget av fangstskipet »Polstjerna«. »Ægir« fikk stor lekkasje under en kraftig storm. Da forliset skjedde, hadde fartøyet en last på om lag 1.200 klappmyss.

M/k »Polarbjørn«, 113 nettotonn, rederi A/S Polarbjørn, Brandal, fører Henrik Marø, ble herjet av brann og sank ved Newfoundland påskeaften den 16. april. Hele mannskapet ble tatt opp av den kanadiske selfanger »Illinois«, og senere overført til fangstfartøyet »Herøyfjord«. »Polarbjørn«s fangst gikk tapt.

M/S »Herøyfjord«, 269 nettotonn, reder Rolf Ervik, Ålesund, fører Guttorm Jacobsen, forliste på heimtur fra Newfoundland den 29. april på om lag 63° n. br., 4° o. l. Fartøyet var utrustet av brødrene Jacobsens Rederi, Tromsø. I en kraftig og langvarig storm under overfarten fra Newfoundland forskjøv lasten seg. Alle de ombordværende ble berget under særdeles vanskelige forhold av fangstfartøyene »Brandal« og »Flemsøy«, som var på heimtur fra Vesterisen. Hele »Herøyfjord«s fangst — 20.000 dyr — gikk tapt.

Tabell 8 gir en oversikt over totalforlis av selfangstfartøyer siden 1926.

I tillegg til de tre fartøyene som totalforliste var en rekke selfangstskuter utsatt for uhell og havarier av forskjellig art. Flere fartøyer måtte således avbryte fangsten og gjøre vendereis på grunn av skader, eller ha slep heim. Nord-Norges Rederiforening uttaler i denne forbindelse: »Det er flere fartøyer som har vært uheldige og fått propellerskader og lekkasje, slik at slep heim fra fangstfeltet har vært nødvendig. I disse tilfeller er rederi og mannskap påført store tap, da det som kjent ikke er mulig å oppnå annen assurance for ishavsskutene enn på betingelsen »kun mot totalforlis, inklusive bergings- og havariomkostninger«.

Prisene. I 1949 er det blitt oppgitt følgende førstehåndspriser på fangstprodukter:

Pelsskinn:

Whitecoat (hårfaste kvitunger)	kr. 60—75 pr. stk.
Whitecoat (nesten hårfaste)	» 40—50 » »
Blueback (klappmyssunger, »blågris«)	» 60—70 » »

Garveskinn:

Voksen grønlandssel (gammelsel, sadlers), hårfaste	» 10—25 » »
Ikke hårfaste sadlers, bluebackgarvere, samt gråsel	» 10—15 » »
Hårfaste klappmyss	» 15—25 » »
Ikke hårfaste klappmyss	» 12—15 » »
Lurv	» 13—16 » »

Storkobbe	kr. 2,00—2,25 pr. kg
Hvalross	» 1,00—4,50 » »
Spekk	» 1,10—1,15 » »

Tabell 8. Forlis siden 1926.

	Forliste			Av disse heimhørende i							Forlis i % av hele flåten
	Damp-fartøyer	Motor-fartøyer	Antall fartøyer forlist i alt	Oslo	Rogaland og Austagder	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	
I alt 1926—30	11	39	50	—	1	14	—	4	28	3	9,1
» 1931—35	8	16	24	1	—	12	—	—	11	—	6,2
» 1936—40	6	21	27	—	1	9	—	1	15	1	7,8
» 1945—49	1	3	4	—	—	2	1	—	1	—	1,7
» 1926—49	26	79	105	1	2	27	1	5	55	4	6,9
1945	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1946	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2,9
1947—48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1949	—	3	3	—	—	1	1	—	1	—	4,1

HÅKJERRINGFISKE

Håkjerringfiske i arktiske strøk ble som i 1948 drevet både av selfangere og av spesielle håkjerringfiskere. Fangsten foregikk i Grønlandsstredet, ved Svalbard, i Barentshavet og i Nordisen.

I alt 20 fartøyer drev kombinert selfangst og håkjerringfiske. Fangstresultatet ble 549 tonn tran til en samlet innklaringsverdi av kr. 1.196.000. I 1948 drev 14 fartøyer kombinert selfangst og håkjerringfiske, fangstresultatet for disse 14 fartøyer var 405 tonn tran til en samlet verdi av kr. 1.178.500.

I alt 15 fartøyer drev utelukkende håkjerringfiske. Dette er en sterk tilbakegang fra 1948 da i alt 70 fartøyer drev slikt fiske. De 15 fartøyene som drev håkjerringfiske i 1949 brakte i land i alt 192 tonn tran samt 26 tonn lever. Samlet verdi ved innklaring var kr. 386.940. Til sammenlikning kan nevnes at resultatet for de 70 fartøyer som deltok i 1948 var 1.019 tonn tran og 694 tonn lever til en samlet verdi av kr. 3.415.172.

Det samlede resultat¹ av håkjerringfisket ble således 741 tonn tran og 26 tonn lever til en verdi av kr. 1.583.000, mot 1.424 tonn tran og 694 tonn lever til en verdi av kr. 4.594.000 i 1948.

¹ Tallene kan ikke sammenliknes med oppgavene i »Norges Fiskerier«, som også omfatter litt håkjerringfiske på norskekysten.

OVERVINTRING

I 1949 ble det innklart fangstprodukter fra 5 overvintringsekspedisjoner mot 8 i 1948. 3 av ekspedisjonene innklarte fra Svalbard og Jan Mayen, de 2 andre fra Grønland.

Etter oppgavene ved innklaring ble fangstresultatet: 12 blårev, 140 kvitrev, 40 blå- eller kvitrev (uoppgitt), 38 isbjørn (herav 1 levende), 11 storkobbe, 177 snadd, 4 hvalross, 77 tønner saltet røye (grønlandslaks) og 7.270 kg spekk. Verdien av fangstproduktene var kr. 45.275, mot kr. 187.980 i 1948.

Av fangstverdien var kr. 7.775 verdi av produkter fra Svalbard og Jan Mayen. Tilsvarende fangstmengde var: 36 isbjørn, 3 storkobbe, 49 snadd og 1.510 kg spekk.

SOMMEREKSPEDISJONER

5 ekspedisjoner som hadde vært på sommerfangst på Svalbard eller Grønland innklarte fangstprodukter i 1949. Det ble innklart følgende produkter: 11 isbjørn (herav 4 levende), 108 storkobbe, 697 snadd, 15 grønlandssel, 1 klappmyss og 12.500 kg spekk. Samlet innklaringsverdi var kr. 15.400.

Kun én av ekspedisjonene innklarte fra Grønland, fangstresultatet for denne ekspedisjon var: 6 isbjørn (herav 4 levende), 3 storkobbe og 1 klappmyss.

I 1948 ble det ikke innklart fangstprodukter fra sommerekspedisjoner.

